

Kära Stocksunds-bor!

Glad Valborg!

Tack till Sällskapet Amorina för inbjudan och möjligheten att få hålla vårtal här i Svanholmsparken. Ett ärorikt uppdrag för mig som uppvuxen i Stocksund. Många gånger har jag firat Valborg här. Några av de gångerna kanske inte bör omnämnas i detta sammanhang.

Visst kom våren tidigt i år! Redan i början av mars kändes det som att våren var på väg. Snön försvann, gatorna sopades. Cykeln kom fram – här erkänner jag att jag inte tillhör dem som cyklar året om. Men så kom snön tillbaka, och kylan med besked. Jag var i Paris i början av april och kände när jag klev av tunnelbanan på väg till mötet att det var något som inte stod rätt till, eller i vart fall något som var annorlunda. Efter ett tag så insåg jag att det var träden – de var gröna! I princip fullt utslagna. Det var nästan samma känsla som jag förstod många hade när min pappa rakade av sig mustaschen på mammas 50-årsdag, och flera av gästerna frågade – vad är det med Lars? Det är något som är annorlunda. Men de kunde inte riktigt sätta fingret på det.

Tillbaka till våren. Vad händer med våren, frågas det. Är det klimatförändringarna som gör att våren kommer tidigt, eller sent?

I min yrkesroll är jag försiktig med att tillskriva klimatförändringarna enskilda väderrelaterade händelser. Det vi vet är att klimatet förändras. Jag hör från kollegor i andra länder hur deras samhällen drabbas. Kollegor från de karibiska öarna berättar hur stormarna både har blivit fler och mer intensiva. En enskild storm kan radera ut 50 procent av ett lands BNP. Två ö-stater i Stilla havet har ingått avtal med Australien för att ta emot deras medborgare när de inte längre kan bo på sina öar till följd av havsnivåhöjningen och grundvattnet

som försvinner. Och här i Europa drabbas vi också av skyfall, översvämningar och värmebölja. Jag var nyligen i Madrid, där spanska kollegor kunde berätta att de har reviderat lagstiftningen så att verksamhet som bedrivs utomhus kan stängas ned så att de som arbetar inte ska drabbas när temperaturen blir alltför – och farligt – hög.

Så visst ser vi bakslag inte bara för våren, utan också för klimatet. Men jag vill fokusera på hoppet. Och inte bara hoppet, utan övertygelsen om att vi har och kommer att utveckla lösningar som leder till att vi, alla världens länder, gemensamt kan se till att begränsa temperaturökningen globalt till 1,5 grader – så att vi kan säkra framtida generationers livsstil och levnadssätt. Ytterst är det ju detta vårt arbete handlar om – att begränsa effekterna av klimatförändringarna för oss människor och de ekosystem vi är beroende av. Planeten kommer att finnas kvar – det är våra livsbetingelser som kan förändras med ett förändrat klimat.

Och även med ett framgångsrikt klimatarbete kommer vår livsstil och vårt levnadssätt att förändras. Se bara på bilparken – hur många här har inte en el- eller hybridbil? Och går vi lite längre tillbaka i tiden, till 80/90-talet och min egen uppväxt – flera av er minns säkert när tomt efter tomt i Stocksund grävdes upp för att ge plats åt värmepumpen. Då var det i kölvattnet av oljekris – idag pågår samma omställning i många europeiska länder både till följd av den ryska invasionen av Ukraina och av klimatskäl. Strukturuomvandlingar av både samhälle och ekonomi är inget nytt fenomen – skillnaden med omställningen till ett fossilfritt samhälle är att den behöver gå snabbare och omfatta hela ekonomin samtidigt, istället för enskilda sektorer var för sig som väl vanligtvis är fallet.

Men många förändringar tror jag kommer komma naturligt, som med våra mobiltelefoner. Nu tänker nog många föräldrar här ikväll att måste vi prata om just mobiltelefoner och är de så naturliga. Men det brukar ju sägas att det inte var många som visste att vi verkligen behövde en iPhone innan Apple presenterade sin första 2007. Och mobiltelefonen är idag ett utmärkt hjälpmedel för att genom appar styra och effektivisera vår elförbrukning, som ett exempel på hur det som på EU-nivå kallas The twin transitions – den gröna och den digitala omställningen – är ömsesidigt förstärkande, även om den gröna omställningen i ärlighetens namn nog är mer beroende av den digitala, än tvärtom.

Jag fick häromdagen en presentation av hur nya material skulle kunna suga upp koldioxid som redan finns i atmosfären. Forskningsområdet är huvudsakligen inriktat på att utveckla nya läkemedel – vaccinen mot covid är ett exempel – men metoderna kan således tillämpas också i klimatarbetet. Lite science fiction, ja – men det är också fantastiskt hur våra ingenjörer och forskare utvecklar lösningar. Lösningar, likt mobiltelefonen på sin tid, som vi idag inte känner till.

Och lösningarna växer fram inom alla områden som är relevanta för klimatarbetet – för att minska utsläppen, stärka vår motståndskraft och öka tillgången till finansiering. En nyckel, tror jag, är att integrera klimatperspektivet i vårt beslutsfattande. Vi behöver säkra att nya vägar och broar kan stå emot skred, stormar och skyfall. Ni har säkert läst om den nya vallen som byggs i Falsterbo. Vi behöver säkra att sjukvården klarar värmebölja – både patienter som drabbas och att fastigheterna har tillräckliga kyl- och ventilationssystem. Och jag brukar ofta lyfta fram det arbete som svenska finansiella aktörer gör för att ställa om sina investeringar och stötta sina kunder i deras omställning – där svenska banker kan säga till sina företagskunder,

att de inte kommer få låna pengar med mindre än att de kan visa hur deras verksamhet är i linje med Parisavtalets mål.

Flera av mina europeiska kollegor och jag besökte Riyadh i höstas, som en del av förberedelserna för vårt årliga klimatmöte i FN:s regi. I höstas var det UAE som stod värd för mötet, som ägde rum i Dubai. Jag brukar likna våra möten vid årsmöten i en förening – som i Amorina, eller friidrottsföreningen eller ridklubben. Det ska väljas ordförande, höras styrelsens och utskottens verksamhetsberättelser, beslutas budget och inriktning för kommande år. I vårt fall måste alla medlemmar – länder – vara överens i besluten. Det gör att besluten tar tid – men när vi väl är överens, står alla bakom besluten – i alla fall i teorin. Och i Dubai i höstas var det första gången som alla länder kom överens om att fasa ut användningen av fossila bränslen i energisystemen – kol, olja och gas. Ett stort steg för ett land som Saudiarabien och andra länder som är så beroende av fossila bränslen för sitt välstånd och sin ekonomi. Men därav också anledningen till de många besöken i Riyadh – jag menar att det ligger i vårt intresse att säkra att de länder som idag är beroende av den fossila ekonomin får en ordnad övergång till den nya, fossilfria ekonomin. Vi var många som hade tuffa men uppriktiga diskussioner med saudiska kollegor. Och vi måste ju också prata och arbeta med dem som tycker annorlunda än vi. Och jag var stolt att på plats i Riyadh återigen se exempel på de lösningar som svenska bolag kan erbjuda för att snabba på omställningen i andra länder.

Och det är också huvudbudskapen i det svenska globala klimatarbetet – brådska och möjligheter. Brådska utifrån vetenskapen, möjligheter utifrån de nya jobb och tillväxt som omställningen medför, liksom att omställningen är möjlig. Ju fler länder som omfamnar möjligheterna, desto mer framgångsrika kommer vi bli i arbetet med att begränsa uppvärmningen till 1,5

grader. Detta gäller framför allt G20-länderna, som ju står för 80 procent av globala utsläpp.

Jag är den förste att medge att alla länder kan göra mer och genomförandet av tagna beslut släpar efter. Men det är också därför det är så viktigt att lyssna – så att vi gemensamt kan förstå bättre vilka utmaningarna är, och hur vi gemensamt kan lösa dem. Min bild är att alla länder är överens om vart vi ska – men vi är inte helt överens om hastigheten. Och där kommer hoppet in igen. För med de lösningar som finns och kommer att finnas, som inte minst svenska bolag och ingenjörer och forskare tar fram, så kommer vi alla kunna göra mer. Vi ska vara stolta över den svenska ingenjörskonsten, våra industriföretag men också våra tech-entreprenörer. Stockholm har till exempel världens högsta koncentration av klimattech-bolag.

Och det är väl lite så i livet i stort som i det globala klimatarbetet – vi förstår varandra bättre, om vi tar oss tid att lyssna. Vi får det alla bättre, om vi hjälper varandra. Så låt oss möta våren, denna och kommande, med tilltro till vår gemensamma förmåga att hitta lösningar.

Glad Valborg!